

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 559/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B1-1T/30/2011 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B1-1T/30/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-1T/30/2011 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **5 000 eur**, ktoré **je** mu Mestský súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **nepriznáva** náhradu trov právneho zastúpenia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 7. novembra 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/30/2011 v spojení s prípravným konaním vedeným Krajským riaditeľstvom Policajného zboru, úradom justičnej a kriminálnej polície ČVS: KRP 51-OVK-BA-2010). Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezhom vyslovil porušenie označených práv napadnutým postupom mestského súdu, prikázal súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 30 000 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie v roku 2010 zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy spolupáchateľstvom. Od vznesenia obvinenia, resp. od podania obžaloby na okresnom súde 10. mája 2011 trestné konanie nie je právoplatne skončené. Okresný súd 12. mája 2016 rozhodol rozsudkom, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania uvedeného zločinu, ale odvolací súd (Krajský súd v Bratislave) uznesením sp. zn. 1To/47/2017 zo 6. septembra 2017 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil pre závažné pochybenia a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvtedy okresný súd neuskutočnil do podania ústavnej sťažnosti ani jedno hlavné pojednávanie, takmer všetky termíny odročil pre neúčast' prísediaceho. Dňa 6. októbra 2023 bol sťažovateľ upovedomený o zmene zloženia senátu. Vzhľadom na to sťažovateľ požadoval, aby dokazovanie bolo vykonané odznova. Hlavné pojednávanie bolo určené novým senátom na 19. december 2023.

3. Sťažovateľ nepodal sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi súdu, pretože podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) tento právny prostriedok nápravy v jeho prípade nie je účinným prostriedkom nápravy z pohľadu celkovej dĺžky konania, ktorá je podľa neho zjavne neprimeraná. Už od svojich 19 rokov žije v právnej neistote, konanie má značný vplyv na jeho psychiku, žije s pocitom, že proti nemu prebieha trestné stíhanie po dobu 13 rokov, kde mu hrozí trest odňatia slobody až na doživotie, pričom svoju vinu stále popiera a tvrdí, že sa nijakého protiprávneho konania nikdy nedopustil. Dôkazná situácia na preukázanie jeho viny je absolútne nedostatočná. Navyše spoluobžalovaný, ktorý mal skutok vykonať s ním, už bol aj právoplatne spod obžaloby oslobodený.

4. Ústavný súd prijal uznesením č. k. II. ÚS 559/2023-11 z 28. novembra 2023 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, lebo na základe podaní účastníkov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že od vznesenia obvinenia orgánmi prípravného konania v roku 2010, resp. od podania obžaloby, t. j. od 10. mája 2011, mestský súd v napadnutom konaní, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako obžalovaný, dosiaľ neodstránil stav právnej neistoty sťažovateľa v trestnom konaní. Ide o neprimerane dlhú dobu a zbytočné priet'ahy boli spôsobené nečinnosťou okresného súdu. Sťažovateľ považuje za najzávažnejšie obdobia nečinnosti úsek od 10. mája 2011, keď bola zo strany Krajskej prokuratúry v Bratislave podaná proti sťažovateľovi obžaloba, až do 12. mája 2016, keď ešte okresný súd vydal rozsudok, ktorým bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania trestného činu (doba 5 rokov), ako aj obdobie po roku 2017, keď bol rozsudok zrušený uznesením krajského súdu sp. zn. 1To/47/2017 zo 6. septembra 2017 z dôvodu závažných pochybení. Do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo odvtedy vo veci uskutočnené ani len jediné hlavné pojednávanie, na ktorom by došlo k vykonaniu dokazovania. Zo strany súdu prvej inštancie došlo opakovane k nariad'ovaniu termínov hlavného pojednávania, avšak tieto sa nikdy neotvorili (napríklad 21. január 2018, 25. marec 2019, 27. jún 2019, 10. september 2019, 2. december 2019, 21. január 2020, ktoré boli odročené najmä z dôvodu

neprítomnosti jedného z prísediacich alebo pre neprítomnosť predvolaných svedkov). Aj keď v iných obdobiach súd konal, sťažovateľ zastáva názor, že len samotné nariadovanie a uskutočnenie hlavných pojednávaní, resp. iných úkonov súdu nestačí na to, aby bolo dodržané právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Takýto postup súdu je v rozpore so zásadou hospodárnosti a rýchlosti konania zakotvenou aj v § 2 ods. 7 Trestného poriadku.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

7. Mestský súd (právny nástupca okresného súdu) vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že v predmetnom trestnom konaní sa riadne koná, a to bez zbytočných prietáhov. Od podania obžaloby, t. j. od roku 2011, tunajší súd vo veci nariadil až 24 hlavných pojednávaní, z čoho už aj raz rozhodol vo veci neprávoplatným rozsudkom. Po preštudovaní ústavnej sťažnosti a príslušného spisového materiálu konštatoval, že v intenciách možností súdneho oddelenia sa v danej trestnej veci riadne koná. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti údajnú nečinnosť súdu účelovo spája s tvrdením, že dôkazná situácia na preukázanie jeho viny je nedostatočná. S poukazom na to, že vo veci sa koná o obzvlášť závažnom trestnom čine vraždy, kde obvinenému hrozí trest odňatia slobody na doživotie, je zrejmé, že vec je skutkovo a právne mimoriadne náročná na rozhodnutie, z čoho vyplýva aj samotná dĺžka konania (takmer 13 rokov). Poukazuje pritom aj na skutočnosť, že tunajší súd už vo veci raz meritórne rozhodol, avšak predmetný rozsudok bol odvolacím súdom zrušený, pričom vec vrátil súdu prvého stupňa. Predmetná vec bola pridelená zákonnému sudcovi po pôvodnom zákonnom sudcovi 25. júna 2020. Ten bol neprimerane zaťažovaný, pretože prejednával a rozhodoval paralelne popri sebe dve hlavné agendy – trestné a obchodné veci (určité obdobie okrem sporovej agendy dokonca aj konkurzné veci), pričom nebolo fyzicky možné vybavovať všetky pridelené veci bezprietáhovo. Posledné hlavné pojednávanie prebehlo 19. decembra 2023 – obžalovaný nesúhlasil so zmenou senátu, a preto dokazovanie na tomto hlavnom pojednávaní sa vykonalo odznova) a bolo odročené na ďalší termín (22. február 2024). Vo veci koná nový zákonný sudca v rámci objektívnych možností a schopností a vzhľadom na minulé, ako i aktuálne zaťaženie plynule v smere čo najrýchlejšieho ukončenia veci.

8. Mestský súd v závere vyjadrenia konečné rozhodnutie o aktuálnej ústavnej sťažnosti ponechal na zváženie ústavnému súdu vrátane dôvodnosti a primeranosti finančného zadost'učinenia s ohľadom na skutočnosť, že súd s poukazom na predložený spisový materiál vykonáva kontinuálnu snahu o čo najskoršie skončenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 120/2018) a môžu byť ústavným súdom posudzované spoločne.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie označeného základného práva vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, ale aj osoba, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ktoré nastupuje až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 118/2019).

11. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť v každom súdnom konaní (teda i v trestnom konaní) taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán (III. ÚS 233/2021). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247 ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejednať a rozhodnúť bez jeho odročenia. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v civilných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania (m. m. II. ÚS 32/03, III. ÚS 183/05).

12. Z judikatúry ESLP tiež vyplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote priznaného čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní, a zahŕňa celé súdne konanie vo veci vrátane odvolacích konaní (rozsudok ESLP z 28. 6. 1978 vo veci König proti Spolkovej republike Nemecko, séria A, č. 27, s. 33, § 98).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, správanie účastníka (strany) súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07) a v tejto súvislosti ústavný súd znova opakuje, že primeraná lehota na konanie v trestných veciach sa musí posudzovať prísnejšie, a to práve v dôsledku mimoriadne citelného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený (II. ÚS 32/03, III. ÚS 655/2014, I. ÚS 153/2021).

14. V konkrétnom posudzovanom prípade sa javí, že ide o zložitejšiu vec, keďže bolo potrebné vypočítať viacerých svedkov (14), nariadiť znalecké dokazovanie a podobne. Tieto skutočnosti však nemôžu ospravedlniť extrémne dlhé súdne konanie v trvaní viac ako 12 rokov na prvom stupni bez právoplatného rozhodnutia. Je potrebné poukázať aj na neefektívne konanie okresného súdu, keď krajský súd vo svojom uznesení vo vzťahu k sťažovateľovi uviedol, že rozsudok okresného súdu je absolútne nepreskúmateľný a rozhodnutie je založené na neúplných skutkových zisteniach, ktoré vyplývajú aj z doteraz neúplne preverených obhajobných tvrdení obžalovaného čiastočne doložených až v odvolacom konaní, ako aj z nesprávneho procesného postupu prvostupňového súdu. Tieto skutočnosti *prima facie* odôvodňujú vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a rovnako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Vo veci konajúci súd od roku 2017 nepochybne nerešpektoval zásadu rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a spôsobil tak zbytočné prietahy, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné.

15. Od prijatia ústavnej sťažnosti síce už mestský súd začal vo veci opätovne konať (19. decembra 2023 sa uskutočnilo relevantné hlavné pojednávanie a ďalšie je určené na 22. február 2024, pozn.), jeho bezdôvodnú dovtedajšiu neefektívnu a nesprávnu činnosť to však nijako neospravedlňuje. Ide o trestnú vec, ktorá má v podstate každodenný vplyv na život sťažovateľa.

16. Nad rámec dosiaľ uvedeného ústavný súd poukazuje aj na to, že doterajšia dĺžka napadnutého konania spolu s prípravným konaním presahujúca 13 rokov je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a sama osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva účastníka, resp. strany takého konania, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, kvalifikoval doterajší postup okresného súdu (teraz mestského súdu) v súhrne ako relevantné prieťahy v konaní, čím deklaroval porušenie jeho označených práv (bod 1 výroku nálezu).

V.

Príkaz konať vo veci a primerané finančné zadosťučinenie

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

19. Prieťahy či nečinnosť všeobecného súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam a slobodám. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prieťahom (ústavným príkazom konať), ale už raz vzniknutý prieťah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

20. Keďže napadnuté konanie v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je stále skončené, ústavný súd formuloval všeobecnému súdu príkaz konať (bod 2 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie ústavnej sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

22. Prihliadajúc na navrhovaný petit v ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 eur, ktoré on sám považuje za spravodlivé vo vzťahu k predmetu konania a rozsahu súdom spôsobených prieťahov, ako aj dlhoročnej pretrvávajúcej právnej neistote sťažovateľa vyplývajúcej z absencie právoplatného rozhodnutia v trestnej veci. Predmetné trestné stíhanie môže mať zásadný vplyv na psychiku sťažovateľa, keďže musí žiť s pocitom, že proti nemu už vyše 13 rokov prebieha trestné stíhanie, kde mu hrozí trest odňatia slobody až na doživotie.

23. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd považoval sťažovateľom požadovanú výšku finančného zadosťučinenia za neprimeranú a na tomto mieste pripomína, že priznané finančné zadosťučinenie je len zmiernením jeho nemajetkovej ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou a dohovorom.

24. Pre konštatovanú neefektívnu a nesprávnu činnosť mestského súdu (a jeho právneho predchodcu) v napadnutom konaní a intenzitu zásahu do označených práv sťažovateľa preto považoval ústavný súd priznanie sumy 5 000 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

25. Ústavný súd napokon nepriznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania, pretože tento nárok si v ústavnej sťažnosti riadne neuplatnil (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2024

**Peter Molnár
predseda senátu**